
Dějepis: pro děti je faktů příliš

Dějepis: pro děti je faktů příliš

Proč dějepis děti často nebaví? Nudí je dlouhé výklady, nebo je učitelé ještě pořád zahlcují fakty, které stejně zapomenou?

Sami učitelé a historici přiznávají, že faktografie je v osnovách někdy až příliš mnoho. Že je potřeba brát v úvahu, co zajímá žáky, a přizpůsobit výuku tomu, že ne všichni se chtějí stát historiky.

„Výuku na základních i středních školách musíme zaměřit na většinu dětí. Ne každý z nich půjde studovat historii, těch je minimum. Dějepis se ale musí projevit i v myslí těch, co se vydají třeba na technickou dráhu,“ řekl Tomáš Svoboda, učitel Gymnázia v Jeseníku, v nedávné diskusi o výuce historie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

Petr Čornej z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy tvrdí, že pro dějepis jsou fakta to, co pro matematiku rovnice a matematické symboly. „Bez základních fakt nelze dějepis vyučovat,“ říká.

Připouští ovšem, že po roce 1990 faktografie dost přibýlo a osnovy dějepisu jsou velmi náročné. „Přimlouval bych se za to, aby se víc učilo v souvislostech,“ poznamenal.

Právě menší důraz na fakta a výuku založenou spíše na souvislostech mají podle ministerstva školství umožnit nové osnovy, podle nichž budou školy učit - rámcové vzdělávací programy. Ty ale také dávají možnost slučovat předměty do tematických celků - konkrétně dějepis a občanská výchova jsou v těchto osnovách součástí jedné oblasti - Člověk a společnost.

Jak si poradí nekvalifikovaní?

A právě integrace dějepisu s občanskou výchovou se historici a učitelé dějepisu obávají. „Rámcové programy dávají velký prostor ředitelům, a pokud ti nebudou mít na škole dějepisáře, ale občankáře, z výuky dějepisu nezbude nic,“ obává se Petr Čornej.

Jeho kolega Zdeněk Beneš z Filozofické fakulty UK poukazuje na to, že v mnoha zemích, jako je Polsko nebo Francie, se dějepis učí odděleně. „V některých spolkových zemích Německa integraci pokusně ověřovali a spokojeni nejsou ani učitelé, ani historici, ani veřejnost,“ tvrdí. Poradce ministryně školství Petr Profant ale obavy historiků a pedagogů odmítá. „Žádné platné dokumenty neumožňují integraci v tom smyslu, že by zanikl samotný předmět dějepis.“

Učitelka ZŠ Čapkova v Klatovech Eva Beranová tvrdí, že si s výukou dějepisu poradí, ať už to bude podle starých, nebo nových osnov. Není si však jista, jak se s novými osnovami poperou mladí a nekvalifikovaní učitelé. Například v Karlovarském kraji podle historiků učí dějepis až 65 procent lidí bez kvalifikace a republikový průměr je podle ministerstva školství 45 procent. Nejen jim, ale i ostatním učitelům dějepisu je určen manuál, který teď připravuje poradní sbor odborníků pro dějepis při ministerstvu školství. Z této „kuchařky“ se na konkrétních příkladech dozvědí, jaké metody výuky mohou použít.

Učitelé často svým přehnaným důrazem na fakta ubíjejí v žácích zájem o dějepis.